

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetnek meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, feléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
ezimzendőek.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
helyettes szerkesztő: **Szabó Sámuel**.

Tartalom: Olvasóinkhoz! — Nyílt kérelem a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához. — A párisi kiállításra szánt erdélyi borok előizletése (Vége). Szabó Sámuel. — Egy francia borászati lap nyilatkozata a magyar borokról. Sz. S. — Mikor szántuk alá a trágyát? Erdélyi Károly. — Milven magot vessünk? Brauner Gyula. — Valami a legelőkről. Walter Lajos. — A svéd löher Kodolányi Anna. — Az árpa, mint a fűmag-vetésnek védője. P. L. — A szőlőkiállításról. Szentgyörgyi Lajos. — Lótlajdonosaink figyelmébe! — Csalás egy új neme a gabona eladásnál. — Borsóvetést rovarok ellen megvédeni. r. s. — Forsithfele fatapasz. — Vidéki levelezések: Buldogfalva, Mocs, Ezerpatak. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Olvasóinkhoz!

Tisztelettel jelentem, hogy az erdélyi gazdasági egyesület választmányának megbízásából, az „Erdélyi Gazda” szerkesztését, jelen számmal ideiglenesen átvettem. Gamauf Vilmos t. barátom azonban hivatalos távolléte alatt is tevékeny munkása marad e lapnak; ígéretét bírjuk, hogy Parisból küldendő kiállítás i leveleivel teendő az „Erdélyi gazda”-t tanulságossá és élvezetessé.

Ez alkalmat felhasználom hogy többi t. munkatársainkat is, megajítva felkérjem: sziveskedjenek becses dolgozataikkal lapunkat — miként eddig. — ezután is mentől gyakrabban felkeresni és velünk való egybekötötéseiket változatlanul fentartani.

Kolozsvartt, 1878 marc. 11-én.

Szabó Sámuel.

Nyílt kérelem

(a kolozs-monostori m. k. gazdasági tanintézet tekintetes igazgató-ságához.)

Mint hogy a gazdasági tanintézetek egy a növénytermelés, mint az állattenyésztés terén tudommal évenként kísérletet tesz-

nek, igen kívánatos és e lapok olvasóira oktató volna, ha a tanintézet tekintetes igazgatósága az említett téren tett kísérletek eredményeit e lapok olvasóival is közölni sziveskednék; ily a mezőgazdasági tudományok szabályai szerint tett kísérletek közzététele a gyakorlati gazdákra is buzdítólag hatna és az elért eredmény őket utánzásra serkentené. Pl. mint hallom, évek óta kísérletek tettek a juhászatnál Lincoln, Oxfordshire kosokkal való keresztezéssel; a marhatenyésztésnél magyar és mürzthali fajokkal; a sertésenyésztésnél kisjenői, szalontai és mecklenburgi fajjakkal. Nem kevésbé érdekelné e lapok olvasóit, tudomást szerezni az intézetnél divó takarmányozásról, tejelési eredményről és a sertések hizlalási módjáról, a hizlalás alatt adott takarmányról és annak napi adagairól, sulyszaporodásról és végre: miképen lett a takarmány értékesítve? Az utánzásra semmi sem buzdít úgy, mint a számokkal kimutatott jó eredmény. Azon véleményben vagyok, hogy e nyílt kérelemmel az olvasó közönségnek jó szolgálatot tettem.

Egy gyakorlati gazda.

A párisi kiállításra szánt erdélyi borok előizletése.

(Második és harmadik nap.)

Fajszőlők.

Kövér szőlő. Mint külön anyag nem ajánlatos; csak 5 helyről volt beküldve; savanyuak voltak; III-ad osztályuk közé soroztattak.

Som szőlő. Az erdélyi fajok közt alkalmasint legbecesebb; előfordul vidékenként: furmint, erősínú, simegér (sümegi) nevek alatt is. E fajból főként a Küküllőmenti és ott Gerendinek balazstelki, horai tüntek ki, minden mások felett. Lejелеsebb volt a (73) számú 74-iki Gerenditől; mindjárt azután következtek ugyanattól: a 72-iki és 75-iki (71 és 72 számúak); végre I-ső osztályba soroztattak még a 862-iki lándori (54 sz.) és a 866-iki miriszlói (165 sz.)

Leányka szőlő. Nagyon kellemes, kedves zamatu bort ad, melyet még azok is szeretnek, kik a rieslinget, sauvignon stb. erős illatáért élvezni nem tudják. Ez is a Küküllőmentének egyik büszkesége, kár hogy keveset szokott teremni. Legkitünőbb volt Pagettól a szőkefalvi 75-iki (194. sz.); ugyan csak I. rangot nyert Kinizsi Pál szász-csávási 76-ikija; (217. sz.)

Som-leányka. Ezt az elegyítést 4–5 évvel ezelőtt Paget kísérlette meg először; a legszerencsésebb vegyes házasságok egyike.

Traminer; (a francziáknál *noble rose*). Erős, zamatos, de nehezen tisztítható fajnak bizonyult. Legjobb volt a miriszlói 66-iki (162. sz.); Pageté 72-iki (192. sz.) és feltűnő zamatos Dr. Wolf Gyula 72-iki tordai termése.

Szürke barát; Klevner, Ruländer, Pineau gris nevek alatt is; sima, gyenge, már 1 év alatt is könnyen elkészülő bort ad, melyből azonban soha sem lesz elsőrangú. Csak 3 helyről küldtek be.

Sauvignon és Semillon. A közelebbi években Paget telepítette őket hazánkba Franciaországból; most is az ő termése volt legkitünőbb. Annaira fűszer izűek, hogy az izlelők egy része nem tudta élvezni.

Bakator szőlő. A legszebb csoportok egyike volt, bárha az Érmelléki Tasnád, honnan e faj legkitünőbb tagjai lettek bemutatva, nem a szoros értelemben vett erdélyi borvidékhez tartozik. Megérésére, sajátságai kifejtésére hosszabb idő kell (6, 8, 10 év). Legjobb volt Gr. Bánffy György 72-iki tasnádija (105. sz.); kitűnők a pinczeegylet 1846-iki és 34-iki tasnádija, melyeket néhai Gr. Mikó Imrétől vásárolt. Igen jeles Gr. Bethlen Sándor 862-iki bakatora 12½% szesz és 5 pro mille sav tartalommal (131. sz.)

A muskotályok (lunel, alexandriai, croquant) csaknem kivétel nélkül igen savanyuak voltak.

A szűk közül Gr. Bethlen Sándor 66-ikija (130. sz.) és Br. Bánffy Albert tasnádija 66-ból voltak nagyon kitűnők.

Harmadik nap.

Megérkezett Br. Apor Károly is Maros-Vásárhelyről és jelenlétével emelte a nap érdekét, melyet főként Riesling napjának nevezhetnénk. Összesen 33-féle riesling volt beküldve Erdély különböző vidékeiről és fényesen bebizonyult, hogy nálunk e szőlőfaj második hazáját találta fel. Hidegebb vidékekre való és oly években is elkészül, mikor pl. a Som savanyú marad. Termékeny; tavasszal nem egyszerre hajt ki, úgy hogy kései fagyok után is mindig marad rajta valami termés.

Welsch-Riesling: szélesb elterjesztésre méltó faj; könnyű kellemes italu bort ad, melynek zamata a rajnainénál enyhébb; legjobb volt Paget 75-ikije Szőkefalváról (199. sz.)

Rajnai Riesling. Legelsőnek és legkitünőbbnek tállatott a nagyszámu jelesek közt Br. Apor Károly tófalvi két rieslingje: 73-iki (215. sz.) és 72-iki (216. sz.); aztán következett Sós Lajos ebesfalvi 74-ikije. Br. Kemény István 66-iki csombordija (190. sz.) mely maga idejében legjobb volt Erdélyben: sokat vesztett, úgy hogy ifjabb borok határozottan megverték. I-ső osztályba soroztatott még Wolf Gábor tordai

75-ikije; a pincze-egylet, mely Miriszlón termett (130.) és Gerendi 76-ikija (36. sz.). II-osztályu, de igen kitűnő rieslingek voltak még: 74-iki tordai, Dr. Wolf Gyuláé (188. sz.); Sós Lajos erzsébetvárosi két bora 74 és 75-iki; Paget 69-iki gyéresije (126.); Gr. Teleki Gusztáv, 66-ból (204. sz.) és Gombos László, Tordáról 75-ből (80. sz.)

A riesling borról, jelen izelés alkalmával, tisztán kitűnt, hogy 5—6 éves korában minősége tetőpontra jut; azontul kezd hanyatlani és 10—12 éves korában már csak a legjobb évekről való tartják némileg magukat.

Figyelemre méltó ujj mutató a termelőknek, Br. Apor azon észrevétele, hogy szüretkor nálunk rendszeren igen sokáig tartják a megszedett rieslinget a hégján; ettől setétebb színű és fanyarabb is lesz a kellőnél; mi helyt a legelső habot veti: le kell eresztetni és elszűrni.

Piros bort Erdélyben keveset termesztenek. A kádarka, mely a melegebb égalju Magyarországon kitűnő fajnak bizonyult, nálunk rendszeren savanyu bort ad; leginkább még Hunyadmegyének való; az izelés alá jutottak nagyobb része onnan is küldetett bé (M.-Solymos, Algyógy, Sárd), de csak III-ad osztályba soroztattak. A pineau noir (burgundi) fajból jeles volt Br. Horváth Ödön 75-ikije Alvinczről (34. sz.); oportói legjobb Br. Szentkereszti György, 75-iki Hosszuaszón termett (186. sz.). Azonban a pirosak közt valamennyit messze túlhaladja a Paget János által Franciaországból hozánk telepített carbenet; színe, simasága, zamata felséges! eddigelő nagyobb mennyiségben csak 3 helyt termett: Pagetnél, Zeyk Józsefnél (Gombáson) és Gr. Teleki Gézánál (Czelnán). Kitűntek: 68-iki, a pincze-egylet, Pagettól vásárolva (129. sz.); Pageté 74-iki (127. sz.); Gr. Teleki Gézáé, 76-iki (219. sz.); Gr. Teleki Samué 75-iki sárdi (25. sz.); jó volt Gámán János 75-ikije is Palatkáról (32. sz.).

Erdélyi pezsgő. Záradécul Mehrer és társai mutattak be Kolozsvárt gyártott 4 féle pezsgő bort; ez a gyár már 73 óta dolgozik és évről-évre jobb sikerret. Legjobb volt a riesling pezsgő (222. sz.) Az egyhangu itélet ekként szólott róla „ily pezsgő Erdélyben eddig nem készült.“ Nagy előnye a kolozsvári pezsgőnek a külföldiek felett, olcsósága is; palaczkját 1 frt 50 kr. 2 itten meglehet kapni.

És ha már az általános tanuságot nézzük; ez néhány sorban akként hangzik: régi hazai vegyesünk: a küküllőmenti, hegyaljai, mezőségi asztali borok megállják helyöket; fajszőlők közül melegebb fekvésű helyeken a som, hidegebb tájakon a riesling terjesztendő; piros bornak a carbenet érdemi meg leginkább a szaporitást.

Kétség kívül mostani küldeményeink, a párisi kiállításon ujra élesztik és terjesztik Erdély borainak jó hírét; ámbár nagy termesztőink közül többen elmaradtak, csupa részvétlenségből.

Végre: elismerést, sőt köszönetet érdemel az erdélyi pincze-egylet, mely tetemes áldozatok árán úttörőnek elől indult és keresi az erdélyi boroknak az eladási piacot minden felő; ezuttal pedig szakértő kezelése által, több hónapi nagy

munkával és fáradsággal lehetővé tette, hogy az erdélyi borok gyűjteménye Párisban ily szép állapotban jelenhessék meg.

Szabó Samu.

Egy francia borászati lap nyilatkozata a magyar borokról.

Hogy a magyar borok növekedő hírét és terjeszkedési törekvéseit külföldön is figyelemmel kísérik: például szolgáljon a Párisban megjelenő „Journal vinicole“ febr. 6-iki számának néhány minket érdeklő sora, melyet itt kivonatban közlünk:

„Valószínű, hogy a magyar borok versenyezni fognak, a svájci piacokon, a francia, olasz és spanyol borokkal, mióta a vasuti társaságok külön szerződvényekben, a bor szállítók részére, nagy engedményeket tettek. Az új tarifák szerint ugyanis, melyek 1878 január 10-én kezdve léptek életbe: 100 kilogramm hordókban és vagon számra szállított bor Pesttől Zürichig, a svájci beviteli vámmal együtt, csak 10 franc 20 centimbe kerül. A svájci szövetséges államok évi 2 millió m. mázsa idegen bor fogyasztásából eddigelő Franciaország adott 1½ milliót, a rajnai tartományok 300 ezeret, Olaszország 200 ezeret; Magyarország új bevitelére még nem haladja meg mostanig az évi 30 ezer mázsát. A franciaéhoz hasonló magyar bor azonban még kevés van és miattok eddigelő, nagy aggodalomra nincs okunk, csak közlekedési eszközeinket fejlesszük és a közelebb fekvés előnyeit tudjuk felhasználni.“

Sz. S.

Mikor szántunk alá a tráglyát?

Hogy kihordás és széthányás után a tráglyát rögtön elszántani vagy pedig huzamosabb ideig a talaj felszínén hagyni előnyösebb-e? erre nézve gazdai körökben a vélemények nagyon eltérők; azonban a tapasztalás általában a későbbi alászántás mellett látszik bizonyítani, a mennyiben a tráglyának huzamosabb ideig a felszínen való fekvése a talajt mintegy megkeleszti és a növényzet számára kitünően előkészíti. Az alászántás idejére nézve mindazáltal szükséges a következő szabályokat szem előtt tartani:

1. Tartós száraz időjárásakor, valamint a tavaszi és nyári hónapokban tanácsos a kihordás után rögtön alászántani a tráglyát, mert különben annak sok értékes gáznemű anyaga veszendőbe megy, de még azért is, mert a tráglya könnyen összecsomósodik, ha a nap hatásának hosszabb ideig ki van téve.

2. Előnyös a rögtön alászántás mindazon talajnemeknél, melyeket a tráglyázás által porhanyítani akarunk.

3. Lejtős földeken, melyekről huzamosabb fekvés esetén sok tráglyaanyag elmosatnék, szintén a rögtön alászántás ajánlatos. Lejtős szántóföldekre vagy rétekre, midőn a talaj meg van fagyva és e miatt az alászántást eszközölni nem lehetne, nem is tanácsos a tráglyát kihordani, mert azt hóolvadáskor a lejtős helyekről a víz ugyanis lehordaná.

4. Ha azt akarjuk, hogy a tráglya gyorsan hasson, akkor nem szabad rögtön alászántani. Ilyképen, úgynevezett fölültráglyázás által a gyenge öszivetések, valamint a burgonya, répa, káposzta stb. fejlődését kitünően elő lehet mozdítani.

5. Ha ritkán, de erősen tráglyázunk, akkor a rögtön, — gyengébb, de gyakoribb tráglyázás mellett ellenben a későbbi alászántás ajánlatos.

6. Az oly tráglyát, mely kihordás alkalmával nagyon nedves volt, nem szabad a szétterítés után rögtön alászántani.

7. Nedves, agyagos talajon szintén sohasem szabad a tráglyát rögtön alászántani. Ha a kötött talaj igen nedves állapotban szántatott meg, ez esetben a tráglya — hosszabb ideig alá nem szántatván — igen czélszerű eszköz a kemény földgöngyök szétmállítására, a talaj megkelesztésére.

Megjegyzendő, hogy kihordás után a tráglya minden esetre azonnal szétterítendő, nehogy bujafoltok támadjanak. E szétterítés sík földön egyenletes legyen; lejtős talajon azonban fönt vastagabb, alant ellenben vékonyabb tráglyaréteg fekdjék. Ha kényszerítve vagyunk a tráglyát kihordani és rögtön szétterítettui nem vagyunk képesek, akkor legczélszerűbben cselekszünk, ha a mezőn egy halomba rakatjuk és földdel befedjük.

A tráglyát sohasem szabad mélyen alászántani. Könnyű, homokos talajokon mindazáltal mélyebben alászántathatjuk, mint a nehéz, kötött talajokon. Legszokottabb mélység az alászántásnál 6—12 centimeter. Következő alkalommal azután mélyebben kell szántani, nehogy az előbb alászántott tráglya ismét földszinre kerüljön.

Az alászántásnál egyik szabály az, hogy a tráglya jól és tisztán alászántassék; tehát hogyha nagyon szalmás volna az, akkor egy személynek szántásközben az eke után kell járnia, a végből, hogy a tráglyát egy gereblyével a barázdába huzza.

Erdélyi Károly.

Milyen magot vessünk?

Még napjainkban is vannak gazdák, kik a jó magot eladják, vagy azért mert annak nagyobb piaci ára van, vagy mivel a jó magot a földbe vetni pazarlásnak tartják, vagy végre tudatlanságból és így azután a vetésre selejtes és tisztátalan magot használnak.

Elvitázhatlan, hogy jövő termésünk alapja főleg a mag minőségében rejlik, mert a jó magról, föltéve, hogy ha a talaj megfelelően miveltetett és elegendő táperővel bír és az időjárás kedvező, bizton jó termést várhatunk; míg silány magról nem, még ha az említett feltételek megválnának is. A silány mag ugyanis folytonosan betegségekre hajlandó; közte igen sok csiraképtelen van, továbbá erős növényzetet nem növelhet.

Vessünk oly magot tehát, mely csiraképes legyen. Az okszerű gazda tartsa szem előtt, hogy inkább kevesebbet, de jó magot, mint sokat és silányat vessen és azért ott, hol szükséges, ne vonja meg a költséget a jó mag beszerzésétől. Nem nagyobb kár háramlik-e a gazdára, ha rosz magot vetett és kénytelen földjét újból megmivelni, újból bevetni? mintha jó magot vásárolva, terménye kifejlődéséig, kevesebb munkával és költséggel éri be.

A vetőmag csiraképességének kipuhatolására részint a mag korából következtetünk, részint kísérletek által. Ily célból a vetésre használandó magból néhány szemet megszámlálván, nedves rongy közé helyezük és mérsékelt melegben

nedvesen tartjuk; pár nap múlva aztán kitünik, vajjon a próbára tett magból mennyi, vagyis hány százalék csiraképes? mennyi haszontalan?

De nem elég csupán a vetőmag csiraképessége; szükséges még az is, hogy épszemű, nagy és súlyos legyen. Épszemű mag, míg egyrészt külbehatásoknak jobban ellentáll, másrészt betegségekre is kevésbé hajlandó. Nagy és súlyos magban több tápanyag foglaltatik, mint a zsugorodott szemű és könnyűben, azért az ilyen mag, a belőle kifejlő ifjú növénynek több tápanyagot képes nyújtani; míg a silány magról kelt növények, főleg kedvezőtlen időjárásakor, sokkal hamarabb kivesznek.

A súlyos magról kelt növények jobban bokrosodnak, erősebb és több gyökeret hajtának és szárazság idején inkább képesek elegendő tápot szivni és megélni.

Nemkevésbé fontos, hogy a vetőmag tiszta, azaz gyommagvaktól teljesen ment legyen. A gyom a gazda vetéseiben igen sok kárt okoz, mivel gyorsan növekszik és a mivelt növényeket beárnyékolja, azoktól a világosság és a nap éltető sugárainak hatását elvonja; továbbá mert erős gyökerei által részint azoknak kellő megbokrosodását gátolja, részint pedig a tápanyagok jelentékeny részét elfogyasztván, a mivelt növénynek kevesebb jut.

A vetőmag kiválasztása, különféle e célra szolgáló gépek — választó rosták — segélyével történik és ha okszerűen járunk el: leraktuk termésünknek biztos alapját; ezentúl már aztán a természet teremő és romboló erejétől függ, hogy „csorog-e, vagy cseppen?”

Brauner Gyula.

Valami a legelőkről.

Nem sokára elérkezik azon sok gazda által bizonyosan várva várt idő, midőn állataikat a téli fogságból kiszabadítva, a szabadba bocsáják a végett, hogy a következő tél beálltáig élelmezésükről magok gondoskodjanak. Látva tavasszal az állatok kivonulását a legelőre, azok állapotáról a tulajdonos gazdaságára is némi következtetést vonhatunk. Míg a rendes gazdának marhái ilyenkor vidáman ugrálva, szarvaikkal a földet turva és bömbölve rohannak a legelőre, addig a rossz gazda marhái lecsüggesztett fővel, ingadozó lábakkal, meg-meg állva lassan kullognak kifelé; örülvén, de gyengeségüknél fogva örömeiket ki nem fejezhetvén a felett, hogy most már a jobb gazda t. i. a természet gondviselése folytán szükségét szenvedni nem fognak.

Hogy az állatok legegyszerűbb és legtermészetesebb élelmezés módja a legeltetés, azt tagadni nem lehet. A legelő minősége, az állatok gondozása és az éghajlat a fajta előállítására nagy befolyással vannak. Oly vidéken, a mely kitűnő legelővel bír, az állatok is nemesebbek lesznek, silány legelőkön ellenben tova-tovább mindinkább elsatnyulnak. Rossz legelővel bíró vidékeken vagy egész, vagy részbeni istállózással leszünk csak képesek állatainkat az elsatnyulástól megóvni.

Az istállózás bizonyos körülmények közt ugyan szinte előnyös lehet, de a fűmeknek és más takarmánynövényeknek azon annyira hasznos keverékét, a mint azt a legelők nyújtják.

semmiféle takarmányozás, legyen az bármily jó, pótolni nem képes; bizonyítják ezt a fészi eredmények oly vidékeken, a melyek természetes, de a legjobb minőségű legelőkkel bírnak.

A legeltetésnek minden előnyeit azonban csak úgy leszünk képesek kihasználni, ha a legelők oly minőségűek, hogy azokon mindazon feltételek, melyek az állatok kényelmes és tökéletes élelmezésére szükségesek, feltalálhatók. Ezen feltételek pedig a következők:

A legelő csak jó és nem ártalmas vagy savanyu fűnemeket tartalmazzon úgy, hogy az állatok könnyen jól lakhassanak a nélkül, hogy nagy tért befutni kénytelenitessenek.

A legelők úgy legyenek beosztva, hogy minden időben más területre hajthassuk az állatokat, ha a legelt terület már elég élelmet nem nyújt; mert a milyen hasznos az állatokra nézve, ha mindig fris és fiatal fűvet ehetnek, oly hasznos a legelőnek, ha az a legeltetés után a kizöldülésre ismét időt nyer. Ezen célból igen czélszerű, ha a nagyobb legelő-területek a legelő állatok számára szerint élő vagy más kerítéssel több osztályokra osztatnak.

Az állatok legeltetés közben fel- és lehajtással ne zavarassanak, hanem nyugodtan legelni engedtesse nek, a mostoha időjárás forróság, zápor ellen óva legyenek; e célból nem eléggé ajánlható a legelőknél gyér befásítása, ilyen legelőken a fa az állatokat a zivatar, de különösen a forróság ellen megvédi.

A gazda feladata egyuttal megítélni, mely legelő rész mi célra alkalmasabb, hizlalás, tejnyerés vagy fiatal állatok tartására-e? és e szerint kell, hogy azt értékesítse.

Gondoskodnunk kell, hogy az állatok mindig fris és elegendő vizet találjanak; a hol patak vagy folyó nincsen, ott a legelő kutakkal ellátandó, melyek mindig jó karban fenntartandók, az itató vályuk pedig tisztán tartandók. Forró nyári napokon legyen alkalom éjjel is legeltetni. A legeltetési évad azon vidék viszonyaihoz szabandó és csak addig tart, míg az állatok minden hátrány nélkül kijárhatnak.

A mely mérvben a fennemlített feltételek valamely legelőn hiányzanak, minél nagyobb terület szükséges a legelő kopársága miatt egy-egy állat élelmezésére, annál kevésbé ajánlható — az állatok sikeres tartását tekintve — a legeltetés.

Noha tehát a legeltetés a legegyszerűbb és legegészségesebb állattartás és élelmezés módja, még is káros lehet az állattenyésztésre, sőt az egész gazdaságra is akkor, ha állataink a kopár legelőn élelmezésükre szükséges fűvet nagy utánjárás és fáradsággal kell, hogy keressék; eltekintve attól, hogy a trágyájuk egészen veszendőbe megy. Általában mondható, hogy a silány legelőn a marha nem javul, betegségeknek inkább van aláveteve és igen kevés hasznót hajt. Ott, tehát a hol állatainknak megfelelő legelőt adni nem tudunk, czélszerűbb egészben vagy részben az istállózáshoz folyamodni.

Walter Lajos.

A svéd lóher.

(trifolium hybridum)

E becses lóherfajról egy német gazdasági lapban egy gazda a következőket írja:

Hat év előtt kísérletképen e lóherfajból félfontot pergettettem el egy darab zabvetésbe. És megvalloim, hogy az sem azon év őszen, melyben elvettetett, sem a reá következő tavasszal nem elégítette ki várakozásomat, mivel a vörös lóherrel arányban igen kicsi maradt és így pár hétig azt meg sem tekintettem. A mint azonban az később szemem elé került, buja és sűrű állása valóban hámulatba ejtett.

Azóta e lóherfajjal rendszeren nagyobb területet szoktam bevetni és mindannyiszor azt tapasztaltam, hogy az első kaszálásra rendszeren több takarmányt adott, mint a vörös lóher; a második kaszálásnál ellenben már mögötte marad a vörös lóhernek.

Mivel a svéd lóhernek gyengébb a szára, mint a vörös lóheré, az könnyen összeesik, összerogy, minek folytán úgy tűnik fel, mintha az a vörös lóhernek a magasságát el nem érné, de ha az ember megvizsgálja, nem egy-két szálát talál, a mely 4—5 láb hosszúságra nő.

A svéd lóher 14 nappal későbbben érik, mint a vörös lóher, a mi annak előnyét az istállózásnál csak még inkább emeli. Miután pedig egy vágásra rendszeren annyi takarmányt ad, mint a vörös lóher nálunk két vágásra; ennél fogva annak tarlóját én rendszeren az első kaszálás után leszántatom; ezáltal azt érem el, hogy a talaj a vetés előtt tovább ülepszik és ennek folytán az utána vetett őszi rozs igen jó terméseket szolgáltat.

A vélem szomszédos gazdák, a kiknek a svéd lóhermagból kísérletre juttattam, nem képesek azt eléggé dicsérni. S egyik szomszédom nem régiben arról értesített, hogy a múlt évben egy földben egymás mellé vetett vörös és svéd lóher közül a vörös lóher télen át teljesen kivészett.

Épen azon körülmény, hogy a svéd lóher még a hidegebb teleket is jól kiállja és így még a hidegebb égalj alatt is jól diszlik, más oldalról meg még oly talajban is megterem, melyben már a vörös lóher nem tenyész, teszi a svéd lóheret minden magosabb fekvésű és a vörös lóher termesztésre már nem alkalmas talajjal bíró gazdaságok számára becsessé.

A svéd lóher még egy helyen bir elonnyel a vörös lóher fölött és ez a vörös lóher termesztésre már nedves voltánál fogva nem alkalmas talaj.

A svéd lóher sárgászöld színű magja igen silány kinézésű, alig felényi nagy, mint a vörös lóher magja. Virágjának színe fehér, szára gazdagon meg van levéllel rakva és e levelek nem peregnek oly könnyen le, mint a vörös lóher levele.

Lehet azonban a svéd lóheret 2—3 évi használatra is meghagyni. Egy holdra kell belőle 6—7 kilo. Ha magot akarunk nyerni belőle, az első vágásból kell e célra egy darabot meghagyni.

Miután Erdélyben is nem egy vidék van, ahol a talaj nedves voltánál fogva a vörös lóher biztosan ki nem tevel, e sorokkal kívántuk a még ily helyen is biztosan sikerülő svéd lóherrel teendő kísérletre az ily vidékek gazdáinak figyelmét felhívni.

Kodolányi Antal.

Az árpa, mint a fűmagvetésnek védője.

Egy német földbirtokos aprilló közepén fűmagvat vetett el, mely kellő nedvesség és meleg által támogatva, nagyon

jól és sűrűen kelt ki. Május elején azonban az idő hűvössé vált, gyakori hideg esővel, a fű tenyészete megállott és rövid idő múlva számos helyről meglepő gyorsasággal tűnt el. Midőn ennek okát tüzetesen puhatolták, kitűnt, hogy nagymennyiségű giliszta és mezei csiga van jelen, melynek kiirtása minden fáradság daczára sem sikerült. A fűvetésnek néhány nap múlva még nyoma sem maradt. Ekkor elhatározta a birtokos, hogy árpával tesz kísérletet, melynek védelme alatt a fű csirázása és növekedése biztosítva legyen. Az árpát 24 óráig vízben dagasztotta, ritkásan elvetette, elgeregelyelte és lehengerezte. Miután a gyorsan csirázó árpa kikelt, a mező fageregelyével újból fel lett kissé karczolva, a fűmag elvetve és lehengerezve. Az árpa kedvező idő mellett jól diszlett, ennek védelme alatt pedig a fű is javában fejtett, úgy hogy őszig többszöri kaszálás és hengerezés folytán pompás gyp képződött, mely october végén még egy jó kaszálást adott. Az árpa szerepe itt abban állott, hogy mint erősebb növény a rovarkárnak kitéve nem volt a táp hiányával pedig az ellenségek száma is természetesen csökkent. Az árpa a második és harmadik kaszálás után lassanként eltűnik, a netáni hézagokat azonban a fű gyorsan benövi.

P. L.

A szőlő-kihajtásról.

Hazánk erdélyi részében — igen kevés kivétellel — általánosan a karikás szőlőmívelési rendszer divatos, ez látszván leginkább megfelelni égalyi viszonyainknak, minthogy itt a tulajdosságot növelő tökérek erejét ezáltal mérsékelhetjük, fekezhetjük. És miután a tél szeszélyes járása miatt szőlőinket kénytelenek vagyunk elfedni, kell hogy azt meg is szabadítsuk a földtakaró alól. (Természetes, hogy a karózás meg kell, hogy ezt előzze.)

Itt a nézetek nagyon eltérők; egyik azt mondja: mártius végéig nem szabad hozzá is nyulni. másik barackfavirágzástól teszi függővé a kifestést; van olyan is, a ki addig javasolja földve hagyni, mikor már a tavaszi derektól teljességgel nem tarthatni. És csak igen kevés azok száma, kik minél korábban ajánlják a felszabadítást és pedig ezeknek van valóban igazuk.

Előbbiek általában azon szempontból indulnak ki, hogy az ők nézetük szerint — a dereken kívül — a korai ónos esőktől a termő vesszők megvédetnek és a rügyek, (szemek) is későbbre kezdenek fakadozni, melyszerint a termés inkább lenne biztosítva. Mi több évi praxis folytán bizony kimondjuk, hogy okszerűen csak az jár el szőlőjének kihajtásával, a ki azt mártiusban a lehető korán teszi és pedig a föld átmelegedése előtt, mert így szabad levegőre jutván: a hűvös éjszakák gátolják, de a földből kiszabadítva a nappali melegek sem sarkalván még annyira a szőlőnedv megindulását, jóval későbbre kezdenek fejledezni a rügyek. A mi pedig az ónos eső pusztító voltát illeti, az csak olyan beszédnél . . . mert ez a szemek bomladozása előtt, tehát alvó állapotában teljességgel nem árt, eléggé védvén azokat a gyapottas pikkelyek, melyek meleg védtakaró gyanánt is szolgálnak. Csak ha már hajtani kezdett;

teszi tönkre a jég a szemeket, szétrepesztvén azokat a fagyás következtében.

Történt nálam 1873-ban, hogy egy épület mellett lévő, csepegés alatti sor szőlőmet merőben jégcsapok borították és mégsem maradt egyetlen rügy is termékellenül és pedig egy tekintélyes veterán szőlész, a ki akkor látta volt, előre kimondta rá a halálos ítéletet. Különböztetheti a veszedelem földve, földellen, ha az időjárás úgy hozza magával, mert a tavaszi dér már 2—3 foku + R-nél pusztítja az alantabb fekvő szőlőket, O nál pedig még a magasabb helyeken is megsemmisíti a megindult vagy éppen kihajtott rügyeket, sarjakat; bizonytal nem kevésbé káros a földtakaró alól már jól megindultán kiszedet vesszők kikarikázása, a mikor legnagyobb része aztán menthetetlenül tönkre megy.

Még ha derek, 3—4 foku hideg éjszakák, hó, szél érik is a kihajtott — kikarikázott — szőlőt, akkor sem történik semmi baja, ki tudván állani az érett vesszők 10—12 foknyi R. hideget elfedetlen is a legkisebb sérülés nélkül. Csakhogy arra, miszerint a földtakaró alatt ne induljon meg a szőlő rügye, minden esetre figyelniünk kell, valamint arra is, hogy a mennyit az napon ki akarunk hajtani, azt délig szedjük fel a téli takaró alól és estére karikázzuk is ki, mely így estig jól megszikkadva, bizvást megy a hűvös éjszakával szembe. Nagy mennyiséget szedni fel, sőt éppen több napig csak úgy felszedve és a földszínen karikázatlan, kihajtatlan hagyni, teljességgel nem czélszerű, mert aztán megszáradván, megkeményedvén a vesszők, a mint az „Erd. Gazda“ martius havi emlékeztetője ajánlja, meg kell ropogtatnunk ujjaink közt, de e miatt nagymérvben szenvedni fognak a rügyek.

Tehát sehogy se engedjük annyira szikkadni, hogy ropogtatnunk kellessék; különben nehéz dolog is ez, kivált olyan vesszőknél, mint a milyeken Fekete Pál szőlészeti vándortanár úr pályamunkája szerint a hónaljok is — egy pár szemre vizsgálatszve, existálnak; a mit — szó köztünk maradjon! — én semmi esetre nem helyeselhettek és így el sem fogadhatok, még indokolásával együtt sem.

Az elmondottakból folyólag tehát a szőlő elfedését ősszel a lehető későn, — mikor már jól kihült a föld — eszközölöm; a kihajtást tavasszal minél korábban hajtom végre, hogy így a külleggel annál hosszasan érintkezessék a szőlőtő.

Igy aztán termővesszőink tökéletesen elkészülnek, a megpállástól éppen maradnak és termésünk, ha az elemi csapások meg nem rontják, mindig biztos.

Vajha már valahára örömét érnők!

Szentgyörgyi Lajos.

Lótulajdonosaink figyelmébe!

A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság (Budapest, nemzeti színház bérháza) elhatározta, hogy az országban eladó lovakról egy állandó központi nyilvántartást fog vezetni, oly czélból, miszerint, ha bel- vagy külföldi vevők jelentkeznek a társaságnál, az a legrövidebb úton a vevőket és eladókat egyenes összeköttetésbe hozhassa és ez

által a hazai lóforgalmat rendszeresítve, a lótenyésztésnek érdekeit előmozdithassa. Bejelentésre szolgáló űrlapokkal a fent nevezett társaság készséggel szolgál, néhány példány az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatalánál is kapható. —

Csalás egy új neme a gabonaeladásnál!

A gabonakereskedés megbízhatóságát veszélyeztető csalás egy új nemére figyelmezteti a németországi molnárok egyesülete a közönséget. Ez az eladó gabona megolajozása. Tíz mázsa buzára egy font repeceolajat számítanak a csalók és ezen olajmennyiség elegendő arra, hogy lapátolás által az egész halom aczélosabb szint nyerjen a nélkül, hogy az olaj, szag vagy tapintás által könnyen észrevehető volna. A színjavításnál azonban még sokkal fontosabb azon körülmény, miszerint az olajjal ily módon kezelt gabonának szemei sokkal simábbakká válván, próbamérésnél több szem fér a mércebe és így a gabona minősége és súlya is jobbnak tűnven fel, valódi értékénél magasabb árt lehet vele a megcsalt vevőnél elérni. Németországi malmokban tett tapasztalatok szerint az olajozás által elért látszólagos súlysaporodás hectoliterenként 3 kilóra rughat. Ha tehát például a hectoliterenként 75 kilogramm súlyú buza megolajozva 78 kiló súlyuként adatik el, az árkülönbözet 10—12 százalékra rughat. Nem elég azonban, hogy ily módon a vigyázatlan vevő métermázsánként egy forintig is megcsalódhatik, az olajozásnak másik káros hatása az, hogy általa a gabona kenyérsütésre sokkal rosszabb és a belőle készült liszt könnyebben megromlik. Az olajozás felismerésére azonban két igen könnyű mód van. Ha a minden patikában kapható Curcuma-port tiszta buzával vegyítve jól összerázzuk, a buza még ha nyirkos is tiszta marad; míg ellenben olajozott buzára reá tapad. A második mód az, hogy igen finom kámfor-lisztet egy tiszta vízzel megtöltött pohár felületére hintvén, a kámforliszt elpárolgás közben folytonosan keringő mozgásban marad. Ha már most a gyanus gabonát a vízbe dobva azt látjuk, hogy a kámforliszt keringő mozgása megszűnik és a kámfor kis csomókba összeáll: akkor biztosak lehetünk, hogy a gabona olajozott, mert ellenkező esetben a kámfor keringő mozgása meg nem szűnne.

(Gazd. lapok.)

Kolozsvári országos vásár.

(Eredeti tudósítás)

A kolozsvári úgy nevezett Gergelynapj vásár f. hó 10. 11 és 12-ikén lett megtartva. Egyike volt a gyengébb vásároknak; mindössze 1750 darab szarvasmarha és 50—100 darab ló lett eladva.

Egy pár jármas ökörnek ára 190—400 frt, 3 éves ökörtulok párja 170—250 frt, 2 éves ökörtulok párja 90—130 frt, 1 éves ökörborjú ára 45—70 frt. Egy pár fejős tehén ára 120 frt. Egy éves üszöborjunak párja 36—45 forinton kelt. Egy pár lónak az ára 190—350 frt volt. —

Borsóvetést rovarok ellen megvédeni.

Egy gazda ajánlja, hogy a borsóvetés előtt több óráig áztassuk koromoldatba és még jobb, ha 2 óra hosszat a magot

aloöldatban tartjuk. A szemek sok oldatot szinak magukba és ezért részint korábban csiráznak, részint keserü izük miatt, melyet az oldattól nyernek, a rovarok nem támadják meg.

—r—s.

A forsithféle tapasz.

E fatapasz, melyért annak feltalálója Forsith angol ker-tész III. György királytól 30,000 tallér jutalmat kapott a kö-vetkező szerekből áll: 4 rész marhagané, 2 rész szitált malter, 2 rész szitált hamu és 1 rész homok. Miután ezen szerek jól összekegyítették és átdagasztatták a fákon ejtett nagyobb se-pek bevonására, mint igen kitűnő tapaszt lehet azt használni. —

Vidéki gazdasági tudósítások.

Óralja-Boldogfalva, 1878. martius 5-én.

Telünk igen szép volt, december 15-én kezdve vastag hóle-vel borította batárainkat egész január 25-éig, vetéseink alatta jól te-tek és szép reménnyel biztatnak a jövőre. Trágyázni igen jól le-hetett az egész téli idény alatt, de a mi mégis nagyon kis mérték-
ben történt azon elszomorító okból, hogy a marha állomány vidékün-
kön évről-évre rohamos léptekkel apad, a nép szegényedik és már
eddig elfogyott nagyobb részének élelmi készlete, míg takarmányban
nincs fogyatkozás. A tavaszi szántás kezdetét vette február utolsó
hetében.

Fábi Lőzsef.

Mocs, 1878. marc. 7-én.

A szántás, vetés kezdetét vette és az őszivetések nagyon jól
teltek. Az állatok jó állapotban vannak, az ökrök és ökörborjuknak
nagy ára van; a teheneknek közepes, a sertések olcsók. Szőlő és
gyümölcsrügyek nagy reménységgel kecsegtetnek, a gabona közepes
áru, de azért a nép éhezik, mert munkát nem kap és ily nyo-
morúságra vén emberek sem emlékeznek.

Nagy Lőzsef.

Egerpatak, 1878. marc. 11-én.

A tél eleje, keményen tartotta magát később hova-tovább eny-
hébb lett, általában szeliden folyt le, Nemere szele egyszerű sem fujt
és azért aggódunk nehogy azután tombolja ki magát és őszvetéseink-
ket tönkre tegye. „Ha télen nem fú a Nemere szele kassaink nem
lesznek gabonával tele,“ azt tartja az itteni közmondás. Jelenben idő-
járásunk tavaszi, változó, hol esős, majd enyhébb, majd szeles na-
pokkal. A hó takarodóban van, a vetések kevésbé szenvedtek. Ga-
bona emelkedőben. A marhavásárok a vész megszüntével csak most
nyitlak meg és azért úgy az eladók, mint a vevők tartózkodók.

Márk István.

Piaczi árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Beszterce, Csik-Szereda, Déva, Fo-
garas, Segesvár, Szamosujvár, Szász-Régen, és Torda
ujabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gab-
naárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve. — A hecto-
liter árának átszámítása a régi mértékre nagyon egy-
szerű: az összeg egy tizedrészét leütve, a maradék a
gyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka
árának felel meg. P.o. buza hectoliterje 800 kr., leütve
a tizedrészét, 80 krt, marad 720. kr., mint három vé-
ka, tehát 240 kr., mint egy vékának ára!

Felelős szerkesztő: SZABÓ SAMUEL.

Hirdetések.

Pérez-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra
1000 frttól kezdve bármily magas összegig 5 és 6 % kamat mellett
törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mel-
lett gyorsan eszközölök, bővebb felvilágosítással készséggel szolgálok.

Bekeblezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

(6) (9—26)

Voith Gergely,

Kolozsvárt, párisutca, 19. sz. saját ház.
(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1—4 óráig)

CSIKY IMRE

(9.) Kolozsvárt. (7—12.)

Ajánlja már 13 év óta jó hirben álló és
elismerésben részesült első rendű valódi **Er-
furti vetemény, virág** és igen kitűnő **gaz-
dasági magraktárát**. Együttal figyelmezteti a t. gazdaközönséget, ha valami velő magja
vagy eladó, vagy bizományba kiadó volna le-
gen szives azt levél útján, vagy személyes meg-
keresés alkalmával tudomására hozni.

(19.) Alkalmazást keres (1—3.)

egy kitűnő bizonyítványokkal bíró
kertész. Levél útján értekezketni Gr.
Haller Jánossal Hévízen, up. Kőhalom.

Hirdetés.

A radnóthi uradalomban eladók:

1. Hét darab 3 éves **tehenbika**.
2. Hét darab 2 éves **tehenbika**.
3. 18000 darab **fehér alex-muskat** sima

szőlővessző, ezere a radnóthi vasuti állomáshoz
bérmentve szállitva 14 forint. (18.) (2—3.)

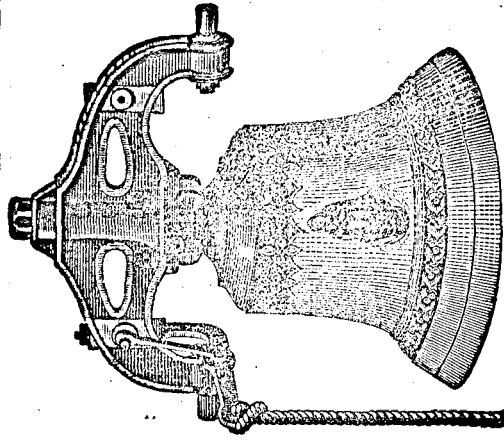
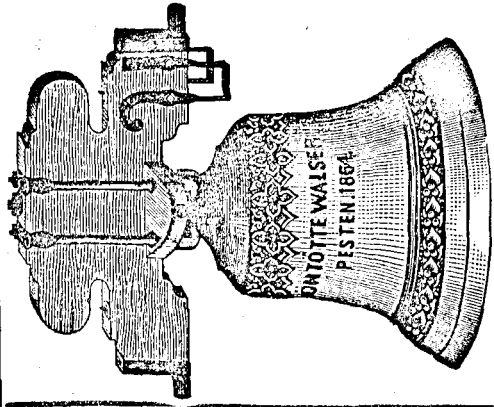
Hirdetés.

A **zám** gyümölcsfa- és szőlőiskolában
mindennemű gyümölcsfa, névszerint 6—8 éves
magastörzsű alma, cseresnye, dió, továbbá
körte gulaalakban nevelve, kitűnő szőlővessző
és több más miveleti növény nagy választék-
ban es készletben eladó. Bővebb fevilágosítás-
sal szolgál

(16.) (3—6.) A jóság igazgatóság.
Zám

posta és vasuti állomás.

Tömítő-orsók, kovács-fúvók, takaró-ponyvák, tized mérleg és súlyok.

Harangok

fa és vaskalappal.
Tűzoltó szerelvények.
Borlehuzó gépek
 teljesen felszerelve.
Gummi és kender
tömítők, gummi kő-
 penyegek.
Szivattyus és házi
 kutak, azonkívül

rugany-mézga és guttaperga áruk minden célra, nevezete-
 sen lapok, szellentyűk, zárkarikák, zsinórok

Kerti- és kezi fecskendők, tűzi vearek, pemetek,
 tolo- és maszó létrák

szerező és javító műhelye; elvállal kutak, gépek és vízvezetékek berendezését és
 javítását (3.)

WALSER FERENCZ első magyar gép- és tűzoltó szerek gyára, harang és
 ércöntőde Budapesten,
 főkraktár Kolozsvárt. **bel-monostor utca 12. szám.**

villanyos házi és szoba-táviradók, vezetékek tűzoltó egyletek részére

P I D C Z I Á R A K .

A h e t i v á s á r	h e l y e	napja	Egy hektoliter (=70 kupa)				100 kilo		1 köbméter		1. kilo marhabús
			száza	buzafegy	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	
Beszterozo	febr. 27.		840	650	—	300	625	240	75	300	40
Brassó	mart. 8.		1000	795	620	280	550	220	130	350	36
Calc-Szereda	febr. 7.		1025	850	670	350	550	240	100	175	24
Déán	mart. 5.		690	630	570	240	600	400	100	200	32
Déva	dec. 23.		1100	700	950	720	860	260	180	220	36
Erzsébetváros	mart. 9.		900	750	650	350	600	300	160	300	34
Fogarass	jan. 25.		920	880	720	300	600	220	130	350	34
K-Fehérvár	mart. 9.		890	776	676	276	650	370	170	310	40
By-Sz.-Miklós	mart. 9.		875	625	665	275	600	110	50	—	28
Kolozsvár	mart. 14.		845	—	550	325	650	240	140	300	38
M-Vaskuthely	mart. 7.		820	715	650	315	615	300	100	350	34
Nagy-Enyed	jan. 24.		850	675	550	280	525	240	80	180	32
N-Szeben	mart. 12.		950	800	660	320	670	180	110	320	36
Szeged	febr. 21.		700	650	600	280	600	150	90	180	32
S-Sz.-György	mart. 11.		940	880	640	300	480	250	150	250	34
Szamosújvár	febr. 11.		940	675	605	260	640	360	70	400	30
Sz-Régen	febr. 21.		812	650	625	212	700	270	140	230	32
Sz-Ujvarhely	mart. 5.		1050	850	750	300	625	180	40	180	28
Torda	jan. 27.		850	700	650	250	550	250	36	320	36
V-Hunyad	mart. 9.		960	820	720	300	620	160	100	200	36

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40
 krajával számítatnak.

A hirdetés szövegét
 a t. megrendelőik minden
 külön díj nélkül let-
 szes szerint akaratányszor
 változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér magnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52	
	széri hirdetésnél	
15/16 v. egész oldal	8	24
	4	12
1/16 v. fél	2	6
	1	3
1/16 v. negyed	1	1
	1	1
1/16 v. nyolcad oldal	1	1
	1	1
1/16 v. tizenhatod	1	1
	1	1

(szíretendő forint)

15/16 v. egész oldal	200	220	260
1/16 v. fél	100	110	130
1/16 v. negyed	50	55	65
1/16 v. nyolcad oldal	25	26	33
1/16 v. tizenhatod	13	14	17

Egyletünk t. tagjai
 és
 lapunk t. előfizetői
 25% vagyis egy negyedrészt
 engedélyben reszesülnek,
 ha hirdetésük beállításakor
 tagssági vagy előfizetői
 minőségükre hivat-
 koznak.